Poświąteczne wydanie popołudniowe

Cena 10 cent. „VILNIAUS KURJERIS" Poniedziałek, 18 marca 1940 r. 2 str.

KURJER WILEŃSKI

Adresas: Vilnius, Vysk. Matulevičiaus g-vė 4
Adres: Wilno, Biskupa Matulewicza 4
REDAKCJA, tel. 79 przyjmuje od godziny 11 ej do 14-ej
ADMINISTRACJA, tel. 99, czynna od godziny 9-ej do 20-ej bez przerwy.

Prenumerata miesięczna z przesyłką pocztową lub dostawą do domu — 3 lt. 50 cnt. Zagranica 6 lt.

CENY OGŁOSZEŃ: Ogł. tekst. we za 1 mm. 75 cnt., za tekstem 60 cnt. Drobne 20 cnt. za słowo. Kronika redakcyjna i komunikaty 1 lt. za wiersz jednoszpaltowy. Ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne 50% drożej. Układ ogłoszeń 5 łam. Za treść ogłoszeń i termin ich druku Administracja nie odpowiada.

Nalot bombowców niemieckich na Scapa Flow

Pierwsze ofiary wśród ludności cywilnej Anglii

BERLIN (Elta). Naczelne dowództwo wojskowe donosi: „Opierając się na danych wywiadowczych z ostatnich dni, lotnictwo niemieckie w dniu 16 marca wieczorem wysłało większą ilość samolotów na północny-zachód, gdzie zostały zaatakowane jednostki brytyjskie floty wojennej, znajdującej się w zatoce Scapa Flow. Podczas ataku na skutek trzuconych bomb, zostały znacznie uszkodzone 4 statki wojenne, w liczbie tej trzy pancerniki i jeden krążownik. Możliwe, iż zostało uszkodzonych jeszcze parę innych statków wojennych.

Poza tym zostały zaatakowane i obrzucone bombami lotniska w Strommes, Earth House i Kirkwall oraz jedno stanowisko dział przeciwlotniczych. Mimo przylotu samolotów niszczycielskich oraz silnego ognia z dział przeciwlotniczych i armat, niemieckie samoloty wojskowe dokonały pomyślnie swego zadania i bez strat powróciły do swych baz.

Jak donoszą dzienniki angielskie, 14 bombowców niemieckich dokonało nalotu na Scapa, gdzie zrzuciły większą ilość bomb. Jeden angielski okręt wojenny został trafiony i uszkodzony. Artyleria przeciwlotnicza na okrętach oraz na lądzie otworzyły ogień zaporowy. Jednocześnie wystartowały angielskie samoloty pościgowe. Jeden samolot niemiecki został zestrzelony. Ponadto kilka zostało uszkodzonych. W komunikacie brytyjskiego ministerstwa informacyj podkreśla się, że podczas ostatniego niemieckiego nalotu na Scapa Flow po raz pierwszy w historii obecnej wojny angielsko-niemieckiej ucierpiała ludność cywilna.

Lotnicy niemieckie zrzucili bomby na ląd, przyczym jedna osoba cywilna została zabita, a kilka zostało rannych. 7 domów zostało uszkodzonych.

Ponadto w sobotę rano w pobliżu wschodniego brzegu Anglii zauważono trzy bombowce niemieckie. Angielskie samoloty pościgowe zmusiły nieprzyjacielskie samoloty do ucieczki, oddając do nich kilka salw z samolotów.

Lotnictwo brytyjskie też nie próżnuje

LONDYN (Elta). Ministerstwo lotnictwa komunikuje: Bombowce brytyjskie w dniu 16 marca rano dokonały lotów wywiadowczych nad zatoką Helgolandu. Zostały one zaatakowane przez samoloty wroga i ostrzeliwane z dział przeciwlotniczych, dokonały jednak swego zadania i powróciły całe do swych baz.

*

Jednocześnie w końcu ub. tygodnia również lotnictwo brytyjskie wykazało wielką aktywność. Ub. piątku, jak wynika z komunikatu ministerstwa informacyj, samoloty brytyjskie dokonały powtórnego lotu nad Zachodnią Polską oraz odwiedziły zatokę niemiecką i Wilhelmshafen.

Obie więc strony zaczęły przejawiać wzmagającą się aktywność w powietrzu.

Walki na „ziemi niczyjej"

PARYŻ (Elta). Komunikat naczelnego dowództwa z dnia 16 marca wieczorem podaje: „W okręgu Saary po obu stronach była czynna artyleria. Nasze posterunki odparły oddziały wywiadowcze nieprzyjaciela w zachodnich Wogezach. Wzdłuż Renu odbywało się nieznaczne strzelanie.

BERLIN (Elta). Naczelne dowództwo wojskowe donosi: W dniu 15 marca na północno-zachód od Zweibrücken został odparty jeden nieprzyjacielski oddział wywiadowczy. W dniu 16 marca jeden nasz oddział zniszczył punkt obserwacyjny Francuzów na froncie Saary, nie ponosząc przy tym żadnych strat. Samoloty niemieckie dokonały badań wywiadowczych nad Morzem Północnym i Wschodnią Francją. Niemieckie samoloty niszczycielskie zestrzeliły jeden balon francuski na zachód od Breisach.

Ofiary walk na morzu

LONDYN (Elta). 16 bm. u wybrzeży Wales zatonął parowiec gostowiański „Slawa" o pojemności 4.512 ton. Zginęła 1 osoba załogi, inni zaś zostali uratowani.

* *

LONDYN (Elta). Po najechaniu na minę zatonął w piątek statek angielski „Peridot".

LONDYN (Elta). A mi aliczy donos, że na skutek najechania na minę w dniu 16 marca zatonął w brojony trawler „Ma da". Przyp. szczają, iż kapitan i 5 marynarzy zginęło.

Pozycja aliantów na Bałkanach

SZTOKHOLM (Elta). Korespondent londyński „Stockcholms Tidningen" donosi, iż po usunięciu niebezpieczeństwa wojny w państwach skandynawskich, obecnie wzrok wszystkich skierowany jest na Bałkany. W Londynie uważają, iż nowa sprzymierzeńców na Bałkanach jest o wiele lepsza, aniżeli w stosunku do Finlandii, gdyż siły zbrojne są niedaleko skoncentrowane.

Gabinet wojskowy we Francji

Prasa włoska uważa, że mimo jednogłośnego votum zaufania wyrażonego przez parlament francuski premierowi Daladier, rekonstrukcja francuskiego gabinetu ministrów jest kwestią najbliższych dni. W kołach politycznych Paryża mówią, że senat francuski zażąda stworzenia nowego skonsolidowanego wojskowego rządu we Francji. Rząd Daladiera zostanie uzupełniony przez nowego ministra spraw zagranicznych, ministra propagandy, informacyj i ministra produkcji.

Polityka Rumunii nie ulegnie zmianie

BUKARESZT (Elta). Rumuńska agencja telegraficzna ogłasza, iż bezwarunkowe podda nie się rządowi b człon ków gwardii żelaznej nie będzie miało żadnego wpływu na wewnętrzną i zagraniczną politykę Rumunii. Poddanie się to nie może być uważane za kompromis polityczny, a jedynie jako osiągnięcie pokoju wewnątrz kraju. Każdy członek b. gwardii żelaznej będzie zmuszony włączony do życia politycznego Rumunii. Taki jest sens ogłoszonego pojednania. Nie może być mowy o jakiejkolwiek reorganizacji rządu, czyteż zmianie polityki.

Poseł rumuński u Mołotowa

W bukaresztańskich kołach politycznych mówią, że szef Radu Sowieckiego Mołotow orzyjął na specjalnej audiencji posła rumuńskiego w Moskwie.

Spotkaniu temu przypisują wielkie znaczenie dla obecnego układu stosunków na Bałkanach, gdzie znowu, po zakończonej wojnie fińsko-sowieckiej, zaznaczyła się ostra walka polityczna.

Uprzejmy wyjątek dla obcokrajowców

BERLIN (Elta). Ogłoszono ustawę, na mocy której powinien być deklarowany majątek obywateli państw nieprzyjacielskich zamieszkałych w Niemczech. Deklarowanie nie jest konieczne, gdy cały majątek wart jest mniej niż 500 marek niemieckich.

—(o)—

Narazie chodzi o srebro a nie o pakt o nieagresji

TOKIO (Elta). Według wiadomości agencji „Domei" przedstawiciel ministerstwa spraw zagranicznych Japonii zaprzeczył wiadomości podanej przez prasę zagraniczną, iż zawarte zostało porozumienie pomiędzy Japonią i W. Brytanią. Przedstawiciel ministerstwa Japonii zaznaczył, iż w Tokio odbywają się narady z ambasadorem brytyjskim w sprawie srebra znajdującego się w koncesji brytyjskiej w Tien-Tsinie, i, że przewiduje się zawarcie w tej sprawie porozumienia.

Goering uzasadnia zbiórkę metali ku uczczeniu Hitlera

BERLIN. (Elta). W związku z odezwą marszałka Goeringa w sprawie ofiarowania przez naród niemiecki pośiadanego metalu w rocznicę urodzin kanclerza Hitlera marszałek udzielił wywiadu naczelnemu redaktorowi „Voelkischer Beobachter". Marszałek na wstępie oświadczył, iż prasa zagraniczna może zacznie pisać „że Niemcy ledwo oddychają". Świat jednak się myli. Tu Goering wspomniał, iż w początku wojny za granicą czyniono podobne wnioski, także z powodu racjonalizacji żywności w Niemczech. Następnie zagranica musiała przyznać, iż racjonalizacja ta była oznaką jedynie rozsądnej ostrożności, a nie słabości. Wspomniał on, iż obecnie Anglia i Francja zmuszone są także coraz to bardziej racjonalizować produkty żywnościowe. Powiedział on, iż jakoby Anglia i Francja — kraje bogate w surowce — także zbierają różne metale w gospodarce domowej.

Po zawarciu pokoju fińsko-sowieckiego

LONDYN (Elta). Leader liberałów Sinclair w dniu 16 marca wygłosił przemówienie radiowe, w którym oświadczył: „W przyszłym tygodniu Izba Gmin będzie miała za zadanie omówić sprawę, czy nasz rząd może być i w jakim stopniu krytykowany za udzielenie Finlandii zbyt małej pomocy, lub za udzielenie tej pomocy za późno. Tak czy owak, z oświadczenia fińskiego można wywnioskować, iż największa odpowiedzialność za tragiczny koniec tej wojny spada na rządy Szwecji i Norwegii, które ustąpiły pod presją siły niemieckiej". Następnie Sinclair oświadczył: „Zbyteczne byłyby żądania zawarcia pokoju teraz, gdy nie rozpoczęły się jeszcze znaczne walki i przelew krwi. Odpowiedź na to wszystko jest zupełnie prosta: rząd nazistowski znajduje się u władzy i uznaje jedynie siłę".

Jak odbywały się rokowania

HELSINKI (Elta). Minister Paasikiwi udzielił wywiadu przedstawicielom prasy zagranicznych, w którym oświadczył, iż delegacja fińska w Moskwie została przyjęta. Rokowania odbywały się w pokoju Mołotowa na Kremlu, zaś delegacja w tym samym pałacu rządowym, w którym mieszkały delegacje innych krajów. Tym razem Stalin nie brał udziału w rokowaniach.

W rokowaniach Finowie nie mogli osiągnąć ustępstw w zasadniczych żądaniach, mimo, iż w pewnych sprawach mniejszej wagi udało się im osiągnąć porozumienie w sensie mniejszych popraweк.

Podczas pobytu w Moskwie delegacja fińska miała kontakt z przedstawicielami 2ch państw europejskich. Poza ogłoszonymi tekstami umowy w Moskwie nie zostały podpisane żadne inne dokumenty. W dniu 18 marca Paasikiwi i członek Izby Poselskiej Voionmaa udają się samolotem do Moskwy przez Sztokholm i Rygę celem dokonania wymiany dokumentów ratyfikacyjnych umowy. Przy tej okazji zostanie omówione ustalenie granicy, nawiązanie stosunków dyplomatycznych, wymiana jeńców wojennych i cały szereg innych spraw. Po dokonaniu wymiany dokumentów ratyfikacyjnych i po rozpoczęciu działania komisji ustalenia granicy, będą w niej brali udział Paasikiwi i Voionmaa.

Demobilizacja w Szwecji

SZTOKHOLM (Elta). „Dahens Nyheter" podaje, iż po zawarciu umowy pokojowej fińsko-sowieckiej, zostanie zdemobilizowana większa część wojska znajdującego się w północnej Szwecji. Przypuszczają, iż demobilizacja zacznie się jeszcze przed świętami Wielkanocy.

„Linia Woroszyłowa" w przesmyku Karelskim

Z Rygi donosi nasz korespondent: Gazety fińskie w Helsinkach donoszą, iż według ostatnich wiadomości otrzymanych z Moskwy, sowieckie władze wojskowe, niezwłocznie po ratyfikacji umowy pokojowej, przystąpią do budowy potężnych fortyfikacyj na przesmyku Karelskim oraz wzdłuż jeziora Ładogi. Umocnienia te otrzymają nazwę „Linii Woroszyłowa".

Prasa fińska mówi również o tym, że i Finowie rozpoczną budowę nowych linii fortyfikacyjnych.

Marszałek Mennerheim wyjedzie do Londynu

RYGA (tel. wł.). Z Helsinek donoszą, iż Marszałek Mannerheim zamierza podać się do dymisji i osiedlić się na stałe w Londynie.

Norwegia rozbraja się

OSLO. (Elta). W związku ze zmianą sytuacji międzynarodowej, parlament Norwegii wyznaczył na ceel obrony narodowościowej jesz cze 10 milionów koron.

LOS ANGELES. (Elta). Urzędy lotnictwa norweskiego zamówiły w jednej firmie Stanów Zjednoczonych 24 bombowce!

—(o)—

Narady w Paryżu w sprawach kolonialnych

PARYŻ. (Elta). W sobotę przybył do Francji minister W. Brytanii Malcolm Macdonald w towarzystwie ekspertów ministerstwa kolonii. Minister Macdonald omówi z francuskim ministrem kolonii sprawy polityczne i socjalne dotyczące kolonii obu krajów.

Min. Natkevičius u Mołotowa

MOSKWA (Elta). W dniu 16 marca prezes rady komisarzy i komisarz spraw zagranicznych Mołotow przyjął ministra Litwy w Moskwie Natkevičiusa. W rozmowie tej, która trwała godzinę, zostały omówione sprawy dotyczące Zw. Sowieckiego i Litwy.

Narada kolejowa w Rydze

RYGA (Elta). W Rydze odbywają się w tej chwili narady przedstawicieli łotewskich i niemieckich kolei. Narady te dotyczą ustalenia nowych taryf dla towarów wysyłanych z Rosji Sowieckiej i Dalekiego Wschodu do Niemiec, lub w kierunku odwrotnym.

Znowu uruchomiono telefon i telegraf Finlandia — Estonia

HELSINKI (Elta). Znowu została uruchomiona komunikacja telefoniczna i telegraficzna pomiędzy Finlandią i Estonią, która podczas miesięcy wojennych była wstrzymana. W dniu 18 marca została rozpoczęta komunikacja lotnicza Helsinki — Tallin, oraz Helsinki — Sztokholm.

Welles u Mussoliniego

Rozmowa trwała przeszło godzinę

RZYM (Elta). 16 b.m. wieczorem Wellesa przyjął Mussolini i odbył z nim przeszło godzinną rozmowę. W rozmowie tej brał udział hr Ciano i ambasador St. Zjednoczonych. Wieczorem hr. Ciano wydał obiad w swoim mieszkaniu na cześć Wellesa. W obiedzie wzięli udział ambasador amerykański i wyżsi urzędnicy włoscy. Podobnie jak w innych stolicach europejskich, Welles odmówił udzielenia informacji o odbytych naradach. Prasa włoska okazuje wielkie zainteresowanie podróżą Wellesa.

Spotkanie Mussolini—Hitler

Sensacyjną wiadomość przynoszą dzienniki szwajcarskie. Twierdzą one mianowicie, iż Mussolini udał się na granicę włosko — niemiecką w rejonie Brenneru, gdzie ma się podobno spotkać z kanclerzem Hitlerem.

Neutralność bez odchyleń dewizą współpracy państw bałtyckich

RYGA (Elta). 16 marca o godz. 14, została zakończona konferencja ministrów spraw zagranicznych państw Bałtyckich. Po zakończeniu konferencji został ogłoszony komunikat nast. treści.

„Po omówieniu wyników współpracy trzech państw bałtyckich, dokonanej po ostatniej konferencji ministrów spraw zagranicznych, która się odbyła w grudniu r. ub. w Tallinie, trzej ministrowie spraw zagranicznych stwierdzili z zadowoleniem, iż współpraca ta była prowadzona w duchu porozumienia z dnia 12 września 1934 r. i, że okazuje ona realny postęp w stosunkach trzech państw. Trzej ministrowie także wspólnie uznają, iż współpraca ta całkowicie została usprawiedliwiona w stosunkach międzynarodowych.

Dotychczasowe doświadczenia pozwalają trzem ministrom wyciągnąć wniosek, iż tak prowadzona przez państwa bałtyckie polityka neutralności, jak zobowiązania międzynarodowe powzięte przez te państwa oraz wogóle stanowisko ich wobec spraw, które wysuneła obecna sytuacja międzynarodowa, w zupełności odpowiadają mocnemu ich postanowieniu pozostania z dala od konfliktów zbrojnych i gwarantowania swej niepodległości i bezpieczeństwa. Będą oni także witali każdą inicjatywę, której celem będzie przywrócenie pośród państw sprawiedliwego i stałego pokoju i za pomocą wszelkich możliwych środków będą oni popierali wysiłki, czynione w tym kierunku. W tym sensie trzej ministrowie z zadowolnieniem spotkali nawiązanie stosunków pokojowych między Finlandią a Zw. Sowieckim.

Zdążając do najwłaściwszego zwyciężenia trudności gospodarczych, które powstały na skutek stanu wojennego i odczuwane są we wszystkich państwach, a zarazem w państwach bałtyckich, trzej ministrowie spraw zagranicznych jednomyślnie wyrażają swe życzenia, aby obecna współpraca trzech państw w dziedzinie gospodarczej była nadal kontynuowana i pogłębiana i postanawiają wpłynąć na kierownicze osoby w życiu gospodarczym trzech państw. Uznając ogromne znaczenie stosunków kulturalnych w wykonaniu zadań zbliżenia narodów, trzej ministrowie spraw zagranicznych z zadowoleniem przyjęli do wiadomości, iż odpowiednie urzędy i organizacje współpracy państw bałtyckich przedsięwzięły odpowiednie kroki, dlatego też postanowiono poprzeć wszystkie te wysiłki których celem jest ułatwienie współpracy intelektualnej istniejącej pomiędzy trzema państwami. Dwunasta konferencja zostanie zwołana przez ministra spraw zagranicznych Litwy we wrześniu 1940 r.

Paszporty w Białymstoku

(r.) „Izwiestija" piszą: „W miastach Zachodniej Białorusi wydaje się obecnie sowieckie paszporty. W centrach takich, jak Brześć, Baranowicze, Białystok, Pińsk i Wilejka utworzono po kilka punktów paszportowych. Punkty te zorganizowano także na większych przedsiębiorstwach.

Zatopiony skarb

(r.) W Hiszpanii polecono wydobyć zatopione w zatoce Vigo hiszpańskie korwety z ładunkiem złota i srebra. Zatopiły je w r. 1702 okręty angielskie podczas wojny z Hiszpanią.

Wydobycie tego zapasu złota będzie wielką wygraną dla Banku Hiszpanów, który stracił pod czas wojny domowej wszystkie swoje zapasy.

„Salon humorystów"

W Paryżu, jak co roku w czasach pokojowych, otwarto tradycyjny „*salon humorystów*". Wystawa ta daje wspaniały przegląd prac najlepszych karykaturzystów paryskich, z popularnym *Semem* na czele. Salon tego roczny różni się od dawniejszych specyficznym doborem tematów. Wojna wycisnęła i tu swoje piętno. (ir).

Sensacyjne usunięcie 2-ch urzędników z brytyjskiego ministerstwa dostaw

LONDYN. (Elta). Urzędnicy angielskiego ministerstwa dostaw David i Robert Behar zostali usunięci z tego ministerstwa. Sprawa ich ostatnio była dyskutowana w izbie gmin.

Problem cen i kwestia bezrobocia w wojującej Anglii

(Milion bezrobotnych zatrudnia wojna)

Obecna wojna dowodzi, że nawet najzasobniejsze imperia z chwilą, gdy wejdą w orbitę działań wojennych muszą się ograniczać i odczuwała niejeden wstrząs gospodarczy. Fakt ten najlepiej chyba ilustruje postępowanie W. Brytanii, która nie wahała się wprowadzić systemu kartkowego. Oczywiście, porcje dzienne londyńczyków są znacznie obfitsze niż racje przydzielenia mieszkańców Berlina, ale same kartki jako takie, wywołały już w kraju głębokie wrażenie.

Mimo wszelkich środków zapobiegawczych w Anglii nie udało się jednak zapobiec zwyżce cen, nieodłącznej towarzyszce wojny. Brytyjskie Ministerstwo Pracy zostało więc zmuszone do ustalenia nowych wynagrodzeń za pracę. Przeprowadzono szczegółową analizę kosztów utrzymania przeciętnej rodziny robotniczej. Wyróżniono elementy, z jakich się składają normalne potrzeby rodziny pracującej, i ustalono ilość punktów stanowiących jej pełne utrzymanie. 19 punktów tej tabeli uległo, naskutek wojennej zwyżki cen, zmianom. Tak np. ceny na ubranie wzrosły o 29 proc., ceny na żywność o 14 proc., na światło i opał o 7 proc.

Do regulacji cen zarobków przystąpili w pierwszym rzędzie górnicy, domagając się podwyżki dziennych płac o 0.88 pensa, za jeden punkt zmieniony w tabeli utrzymania, czyli w obecnej sytuacji wynosiłoby to około 16 pensów na osobę. Motywowano to tem, że przeciętna płaca robotnika wynosi 11 szylingów 4½ pensa, a po podzieleniu przez 155 współczynnik zwyżki cen wypada na jeden punkt 0,88. (szyling ma 12 pensów). Przedstawiciele pracodawców zgodzili się jedynie na podwyższenie płac o niecałe 14 pensów na osobę dziennie, motywując to między innymi zniżką przeciętną zarobków górniczych. I to jednak postawienie sprawy będzie kosztować kapitał zwyżkę wydatków o 10 mil. funtów rocznie.

Natomiast wojna wpłynęła bardzo korzystnie na problem bezrobocia w Anglii, który jest dotownie rozładowywany przez nowe potrzeby zbrojeniowe państwa. Oto już w sierpniu z.r. przy pracy było o 856 tys. więcej par rąk roboczych niż w styczniu, a ogólna liczba zatrudnionych wynosiła 12.941.000 osób. Przypuszcza się, że przez rok 1939 (dane z końca roku nie są jeszcze kompletne) udało się zatrudnić milion dotychczasowych bezrobotnych: dokonano więc olbrzymiego dzieła w dziedzinie polityki socjalnej. (a)

W sprawie szyldów

Jeszcze w grudniu ub. roku burmistrz wileński wydał zarządzenie, na mocy którego nowe szyldy można wywieszać tylko za zezwoleniem burmistrza, zaś zezwolenie na dawne szyldy należało uzyskać do dnia 1 lutego rb. Zauważano, że dotychczas jeszcze znaczna część sklepów i różnych przedsiębiorstw swych szyldów jeszcze należycie nie uporządkowała. Niektóre osoby oskarżają w tej sprawei wydział prywatnego budownictwa samorządu miejskiego, któremu zostało powierzone regulowanie tych kwestyj. Twierdzi się mianowicie, jakoby wspomniany urząd bardzo powoli rozpatrywał podania złożone w sprawie szyldów. Nie odpowiada to rzeczywistości.

Mimo, że większość zainteresowanych zwróciła się do wydziału budownictwa prywatnego w ostatnim terminie przewidzianym w zarządzeniu, jednak wydział budowlany, pracując codziennie niemal całą dobę, rozpatrzył dotychczas z 2860 złożonych podań około 2130 spraw. Jednak osoby, które złożyły podania w sprawie szyldów z jakichś względów nie spieszą z odebraniem decyzyj. Dotychczas z 2130 rozpatrzonych spraw — odebrano tylko 630 decyzyj.

W związku z tym ponownie się ostrzega, że rozporządzenie w sprawie szyldów obowiązuje już od dnia 1 stycznia. Winni wykroczenia wobec tego zarządzenia karani będą grzywną administracyjną do 500 litów.

Obecnie odbywa się już lustracja szyldów i za nieprzestrzeganie ustanowionych przepisów spisuje się protokóły. Dotychczas spisano około 30 takich protokołów. (N)

„Missa solemnis" w Leningradzie

W Filharmonii leningradzkiej wykonano pod dyrekcją kapelmistrza *Mrawińskiego* „*Missa solemnis*" *Bethovena*, po raz pierwszy od wielu lat.

Jest mało znanym faktem, że w Petersburgu odbyło się przed 116 laty, wogóle pierwsze wykonanie tego słynnego arcydzieła. (jr).

Indyczki na fresku a... odkrycie Ameryki

Paryskie wydanie „*New York Herald Tribune*" donosi, że w jednym z kościołów w Szlezwigu okryto fresk, na którym są wymalowane indyczki. Fresk ten pochodzi z XIII wieku, znowu więc powstało pytanie czy Kolumb był pierwszym człowiekiem, przybyłym z Europy do Ameryki, czy też bywali już tam przed nimi inni Europejczycy.

Indyczki były nieznane w Europie do czasu, aż przywiózł je do Hiszpanii Kolumb. Jeśli więc nieznany artysta z XIII wieku mógł je odtworzyć, to należy rozumieć, że wiedział on o istnieniu tych ptaków od jakichś marynarzy holenderskich, którzy musieli być w Ameryce już na dwa stulecia przed jej oficjalnym odkryciem.

Krytycy artystyczni twierdzą, że indyczki na fresku są odtworzone tak wiernie, że albo artysta musiał je widzieć żywe, albo też szczegółowo mu je opisano. (jr).

Studio radiowe w formie skrzypiec

Jak donosi prasa amerykańska, 15-go maja zostanie otwarte w Nowym Jorku nowe studio radiowe którego ściany formą swoją będą się radykalnie różniły od wszystkich dotychczasowych metod budowy. Aby osiągnąć bardziej równomierne rozłożenie dźwięku, ściany studia nie idą paralelnie. Zasada ta była coprawda stosowana już dawniej, jednakże nie w tej formie. Tym razem budowniczowie nowego studia radiowego nadali mu formę skrzypiec. Ściany studia będą wyłożone tym gatunkiem drzewa, którego używa się przy fabrykacji skrzypiec. Jak twierdzą architekci, muzyka w nowym studiu radiowym będzie posiadała ów niezrównany odcień, którym wyróżnia się dźwięk skrzypiec Stradivariusa. (jr).

Steinberg szpieg niemiecki stracony w Paryżu

PARYŻ (Elta). Paryski trybunał wojskowy rozpatrywał w piątek sprawę Niemca Steinberga. Oskarżony on był o szpiegostwo na rzecz Niemiec. Steinberga skazano na karę śmierci.

Wspólnik rozstrzelanego na ławie oskarżonych

W końcu ub. r. policja kryminalna zlikwidowała grasującą w mieście i na prowincji bandę koniokradów. Notowano nawet wypadki rabunku koni przy użyciu broni palnej.

Herszt tej bandy Paszkowski stanął w swoim czasie przed sądem Polowym i został skazany na karę śmierci.

Sprawa drugiego członka bandy Kuszelewskiego została wydzielona i przekazana zwykłemu Sądowi Okr., który onegdaj rozpoznał jego sprawę.

Kuszelewskiego skazano na 3 lata więzienia. (c)

Błędne informacje

W piśmie „Wilnaer Togblat", Nr. 62 z 8 marca rb. podano wiadomość, jakoby Dyrektor Izby Handlu, Przemysłu i Rzemiosł D. Gruodis w rozmowie z dyr. Związku Kupców Żydowskich Załkindem obiecał „zająć się" przesunięciem terminu ponownego plombowania i znakowania towarów w okręgu wileńskim na koniec bm.

Wiadomość ta nie odpowiada rzeczywistości i wprowadza w błąd kupców. Dyr. D. Gruodis nie obiecywał przesunąć terminu, a zgodził się jedynie na przyjęcie w tej sprawie deklaracji Związku Kupców. Poza tym ułożono z p. Załkindem, że o odbytej rozmowie prasa nie będzie poinformowana.

Dla uniknięcia nieporozumień należy się trzymać terminu ponownego plombowania i cechowania towarów, ustalonego przez Ministra Finansów (do dnia 1 maja rb).

Przy okazji należy zaznaczyć, że w ostatnich czasach często zdarzają się w prasie mniejszościowej niesprawdzone, a nawet wprowadzające w błąd wiadomości z dziedziny administracji gospodarczej. Byłoby więc pożądane, by w wątpliwych wypadkach wiadomości takie były autoryzowane przez urzędy kompetentne, w tej liczbie przez Izbę, o ile dotyczą one jej dziedziny i z nią się łączą. (N).

Bernard Shaw w roli swata

W kwietniu ub. r. grano w Berlinie sztukę *Bernarda Shaw* pt. „*Milioner*". W głównej roli występowała aktorka angielska *Marina Marshal*, rolę męską zaś powierzono rosyjskiemu emigrantowi, księciu *Mikołajowi Orłowowi*.

W ostatnim akcie sztuki Marina Marshal, wskazując na swego partnera, powiedziała według tekstu roli tak:

— Ja wyjdę za niego zamąż...

Słowa te okazały się prorocze. Niedawno w Londynie odbył się ślub Orłowa z Mariną Marshal.

Nowożeńcy wysłali list do Bernarda Shaw, w którym donoszą mu, że realizując w życiu ostatni akt jego sztuki pobrali się.

Bernard Shaw bezzwłocznie zadepeszował:

„Zrzucam z siebie wszelką za to odpowiedzialność"... (jr).

—(o)—

Obława w „Cyrku"

Policja, poszukując ukrywających się złodziei, przeprowadziła obławę w kilku podejrzanych melinach oraz w domu noclegowym, t. zw. „Cyrku" przy ulicy Połockiej.

Pościg za złodziejem na ulicy Niemieckiej

Żona kupca p. Margolisowa wróciła wczoraj do domu i zastała w mieszkaniu plądrującego złodzieja. P. M. zatrzasnęła drzwi od zewnątrz i zaczęła wzywać pomocy. Złodziej widząc, że wpadł, usiłował ratować się ucieczką. Wybił więc szybę okienną i wyskoczył na ulicę.

Po krótkim pościgu zdołano go zatrzymać i oddać w ręce wł dz S (c)

—(o)—

Teatr Muzyczny „LUTNIA"

„Czar Walca". Dziś, o godz. 18.30, grana będzie melodyjna operetka J. Straussa „Czar Walca".

Przedstawienie dzisiejsze przeznaczono dla uczniów.

Jutrzejszy koncert S. Kiełbowskiego i J. Naruszewicza

Jutro, o godz. 16 w., odbędzie się koncert znakomitych artystów operowych S. Kiełbowskiego (tenor) i J. Naruszewicza (bas). Program obejmuje szereg arii operowych i pieśni. Słynni artyści wystąpią raz jeden tylko. Akompaniament Stupel.

Zemsta nietoperza. W przygotowaniu nieśmiertelny utwór J. Straussa „Zemsta nietoperza" w reżysorii W. Jallcza.

Głód względny

Do licznych klęsk, które pociąga za sobą wojna, należy głód i to nie tylko w pojęciu zwykłym, pod którym rozumie się ilościowy niedostatek wszelkiego pożywienia, lecz i w pojęciu względnym, oznaczającym brak pewnych nieodzownych składników pokarmowych, jak np. witamin czy białka.

Poprzednia wojna światowa dowiodła tego niezbicie, wykazując bardzo wyraźny wzrost śmiertelności z chorób zakaźnych u osób niedożywionych, a szczególnie śmiertelności z gruźlicy. Nawet w okolicach, w których pozornie nie było głodu w ścisłym znaczeniu słowa, śmiertelność z gruźlicy wzrastała w sposób zastraszający pod wpływem niedoboru koniecznych składników pokarmowych, a to głównie tłuszczów i białka. Zjawisko to dawało się szczególnie wybitnie zauważyć wśród dzieci, pochodzących z otoczenia gruźliczego, które ginęły masowo na gruźlicze zapalenie opon.

Innym przykładem niedoboru pokarmowego, spostrzeganym wówczas w Danii było t. zw. wyschnięcie rogówki, jako wynik braku witaminy A, spożywanej tam głównie w maśle. Okazało się, że przy wzmożonym wywozie, uboższa ludność rolnicza skąpiła sobie masła, zadowalając się mlekiem centryfugowanym, a więc pozbawionym tłuszczu wraz z witaminą A i stąd przyszło do masowych schorzeń rogówki.

Na głód czy na niedożywienie o wiele więcej są wrażliwe dzieci, niż osoby dorosłe — spostrzeżenie dawne, aby przypomnieć losy Ugolina, którego 4 dzieci ginie po 4—6 dniach głodu, on sam zaś dopiero po dniach 8 („dwa dni po śmierci jeszcze ich wołałem", Dantego „Piekło", pieśń 33).

Okres głodu w ZSSR w latach 1920 — 1922 zaznaczył się w statystykach znacznym powstrzymaniem wzrostu u dzieci urodzonych w r. 1908, a więc skazanych w dzieciństwie na niedostatek.

Wszystkie te spostrzeżenia wskazują dobitnie na znaczenie pełnowartościowego żywienia, szczególnie w wieku dziecięcym. Samo zaspokojenie uczucia głodu nie jest tu miarodajną wskazówką i nie dowodzi, że ustrój jest zaopatrzony w nieodzowne składniki pokarmowe. Okazuje się to również dobitnie w t. zw. obrzękach głodowych. Schorzenie to było częste w poprzedniej wojnie, szczególnie wśród ludności wiejskiej w okolicach wyniszczonych działaniami wojennymi i wśród jeńców, umieszczonych w obozach. A i teraz już poczęły pojawiać się odosobnione przypadki wśród przybyłych z okolic Polski, nawiedzonych głodem.

Obrzęki głodowe są wynikiem niedoboru białka w pokarmie, o ile brak trwa przez dłuższy czas. W następstwie tego przychodzi do zmniejszenia się zawartości białka w krwi i to właśnie staje się przyczyną puchliny. Stan taki łączy się zawsze z ogromnym obniżeniem odporności ustroju, to też chorzy ci niezmiernie łatwo giną w następstwie różnych przyłączających się zakażeń.

Tym różnym skutkom niedożywienia względnego można w znacznej części zapobiec. A zapobieganie niedożywieniu — to walka ze śmiertelnością i skarłowaceniem młodego pokolenia. Niebezpieczeństwo zagraża już w pełni wobec zubożenia szerokich warstw ludności polskiej, a jest tym bliższe, że przeważnie najdroższe są właśnie te produkty spożywcze, które zawierają składniki dopełniające pożywienie. Tak np. witamina A, zawarta w mleku, maśle, żółtkach, jest niedostępna w ilości dostatecznej ogromnej masie osób. Należałoby więc poczynić starania o wprowadzenie rozdawnictwa tranu, szczególnie między dzieci, jak to już działo się w poprzedniej wojnie.

Drugi ważny postulat, to dostarczanie w pokarmach odpowiedniej ilości białka. Jako minimum na dobę przyjmujemy 1 g białka na 1 kg wagi człowieka. W ten sposób dziecku, ważącemu 20 kg należy się 20 g białka w ciągu dnia, z czego połowa musi być białkiem zwierzęcym, t. zw. pełnowartościowym. Ilość ta, t. j. 10 g mieści się w przybliżeniu w 50 g mięsa lub 2 jajach, w 80 g sera albo w 300 g mleka, jest więc stosunkowo droga w porównaniu z produktami mącznymi, stanowiącymi główne, a często jedyne pożywienie znacznej ilości osób. Warto zwrócić uwagę, że istnieje jeden zwierzęcy produkt białkowy, normalnie prawie nieużywany, a bardzo tani. Jest to krew bydlęca, a raczej surowica, oddzielająca się od skrzepłej krwi w postaci cieczy przezroczystej, barwy bursztynowej, niekiedy czerwonej. Ciecz ta zawiera w 100 cm³ 7—8 g białka, czyli w naszym poprzednim przykładzie należałoby podać ją dziecku w ilości około 150 cm³ t. j. ²/₈ szklanki.

W medycynie karmienie surowicą znajduje zastosowanie w przypadkach zmniejszonej ilości białka w krwi, okazało się bowiem, że właśnie białko surowicze posiada, z pośród wszystkich produktów białkowych, najwyższą zdolność odnowy utraconego białka krwi.

Aby nie wzbudzać odrazy używamy zwykle do żywienia surowicy ściętej działaniem wysokiej ciepłoty. W tym celu miesza się surowicę świeżą z 3 — 4 częściami wody, lekko octem zakwaszonej, zagotowuje się tak, aby płyn wrzał chwilę, poczym przez gęste sito odlewa się wodę, pozostawiając na sicie ścięte białka surowicze, przypominające wejrzeniem ścięte białko jaja. Białko to, drobno posiekane lub przetarte przez sito, można podawać w zupie, w mleku lub jako domieszkę do kasz, czy ziemniaków.

Prof. Dr. Władysław Bujak

Leidėjas: Vytautas Staniewičius. Wydawca: Witold Staniewicz. Redaktorius: Vytautas Kiškis. Redaktor: Witold Kiszkis. „Zniczius" spaustuve. Drukarnia „Znicz" Vysk. Matulevičiaus g. 4. Tel. 340